

ȘTIRI NOI CU PRIVIRE LA DASCĂLI DE SLAVONIE DE LA SFÎNTUL GHEORGHE VECHI, LUP ȘI POPA FLOREA

TOMA GH. BULAT

În ultima vreme, interesul pentru istoria slavisticii românești s-a concretizat în câteva studii valoroase care au pus în lumină faptul că, departe de a fi o improvizație modernă, slavistica românească stă pe temelia citorva veacuri de activitate cărturărească și didactică în această limbă¹.

În special cercetarea culturii romine din perioada când limba slavonă a fost singura limbă a culturii, ca și din perioada când slavona, încetînd a mai fi o limbă oficială a statului și bisericii, continuă a fi studiată, cunoscută și folosită de numeroși cărturari, poate duce la descoperiri noi sau la adîncirea unor aspecte încă puțin cunoscute. E ceea ce au demonstrat studiile lui D. Strungaru² și V. Papacostea³, care au aruncat o lumină nouă asupra istoriei învățămîntului românesc în general, și în special asupra studiului limbii slavone la romîni în secolul XVII. Pe linia acestor preocupări, vrem să reamintim, pornind de la cîteva date noi ce ni le-au furnizat materialele păstrate la Arhivele Statului din București, despre Școala de slavonie de la Sfîntul Gheorghe-Vechi din București, unde limba slavonă s-a predat, alături de învățătura în limba romînă, pînă în vremea lui Gheorghe Lazăr.

Despre această școală, care datează din sec. XVI⁴ și care a ajuns la o mare înflorire în secolul XVIII, cînd a pregătit numeroși știutori de slavonește, necesari spre a traduce vechile hrîsoave ce consemnau complicatele relații de proprietate dintre familiile feudalelor ca și drepturile de proprietate ale bisericii asupra daniilor primite în cursul veacurilor, nu se știu decît puține lucruri. Numai două studii, de mică întindere, se ocupă în mod special de ea și sînt folosite în genere de toți cei ce s-au ocupat de activitatea sa⁵. O monografie pare încă prematură, deși importanța acestei instituții, care dovedește continuitatea studiului limbii slavone cu mult după ce aceasta fusese înlocuită de limba romînă ca limbă de stat și limbă a bisericii, nu are nevoie să fie subliniată. Între înaintașele actualelor catedre de slavistică de la Universitățile noastre, trebuie numărată și această școală de la Sf. Gheorghe Vechi, care timp de un secol, a constituit în Țara Romînească o punte între vechea Școală Slavonă de la Tirgoviște întemeiată probabil de Matei Basarab, și studiul modern al limbii slave, ce se va inaugura abia spre sfîrșitul sec. XIX (1891).

În cele ce urmează vrem să înfățișăm cîteva date noi, descoperite la Arhivele Statului din București, date care vor putea servi în viitor ca material pentru o lucrare mai mare.

¹ Preocuparea de a stabili linile dezvoltării istorice și tradițiile progresiste ale slavisticii românești stă la baza studiului lui GH. MIHAILĂ, *Slavistica românească după 1944 și sarcinile ei actuale*, în «Romanoslavica», IV, 1960, p. 5—31.

² DIOMID STRUNGARU, *Gramatica lui Smotrițki și prima gramatică romînească*, în «Romanoslavica», IV, 1960, p. 289—306.

³ V. PAPACOSTEA, *O școală de limbă și cultură slavonă la Tirgoviște în timpul domniei lui Matei Basarab*, în «Romanoslavica», V, 1962, p. 183—194.

⁴ CONST. C. GIURESCU, *Istoria romînilor*, vol. III, partea II-a, București, 1946, p. 918—919.

⁵ GH. NEDIOGLU, *Cea mai veche școală romînească cu caracter statornic. (Școala de la Sf. Gheorghe Vechi)*, București, 1913, 28 p. în 8. și I. BARNEA, *Un miniaturist romîn din secolul XVIII: Popa Florea*, București, 1949, 24 p. în 8., extras din «Biserica ortodoxă romînă», LXVI, 1948, nr. 11—12.